

FEDERICO GARCIA LORCA

**NETEKĖJUSI DONJA ROSITA
ARBA
GĖLIŲ KALBA**

**Kelių sodų poema apie šio amžiaus pradžios
Granadą
su dainomis ir šokiais**

**Iš ispanų kalbos vertė
Tomas VENSLOVA
1975m.**

VEIKĖJAI

Donja Rosita

Auklė

Teta

I madridietė

II madridietė

III madridietė

I senmergė

II senmergė

III senmergė

Senmergių motina

I panelė Ajola

II panelė Ajola

Dėdė

Sūnėnas

Ekonomikos profesorius / Senjoras X/

Don Martinas

Berniokas

Du darbininkai

Balsas

PIRMAS VEIKSMAS

Kambarys. Durys į šiltadaržį.

DĖDĖ. O kur sėklos?

AUKLĖ. Buvo šičia.

DĖDĖ. Nebėra.

TETA. Čemerys, fuksijos, ir chrizantemos, alyvinis Luisas Pasi ir baltai sidabrinė lelija violetiniais krašteliais.

DĖDĖ. Gėles reikia prižiūrėti.

AUKLĖ. Ar man ką sakėte?

TETA. Tylėk. Neprasadėk.

DĖDĖ. Sakiau visiems. Aną dieną mačiau sumindžiotas jurginų sėklas. */Įeina į šiltadaržį/*. Jūs juk nieko nenučiuokiate apie mano šiltadaržį: nuo aštuoni šimtai septintų metų, kada grafienė Vandes išaugino muskusinę rožę, niekam šičia, Granadoje, tatai nepavyko, tik man – nepavyko net universiteto botanikui. Jūs privalote labiau gerbti mano augalus.

AUKLĖ. Tai negi aš negerbiu?

TETA. Tss! Abu labu tokiu.

AUKLĖ. Taigi, senjora. Aš nieko nesakau, bet mes tiek laistome tas gėles, ir visur taip šlapia, jog ryt poryt ant sofos ims rupūžės šliaužioti.

TETA. Bet juk tu mėgsti gėlių kvapą.

AUKLĖ. Ne, senjora. Man gėlės kvepia mirusiu kūdikiu arba vienuole, arba altorium. Žodžiu, liūdnais daiktais. Už apelsiną arba prinokusią aivą atiduočiau visas pasaulio rožes. O šičia...vienoj pusėj rožės, kitoj baltagalvės plukės, šalavijai, petunijos ir dar tos dabartinės, madingosios – chrizantemos, susivėlusios kaip čigoniukės. O juk kaip būtų smagu pasodinti sode kriaušę, vyšnią ar koki japonišką šermukšnij!

TETA. Tau tik valgyti rūpi!

AUKLĖ. O kam gi Dievas davė dantis? Kaip sakydavo mūsų kaime:
Nuo amžių dantys kramto,
nuo amžių kojos šoka,
o bobos daiktui lemta...

/Nutyla, prieina prie TETOS ir kužda jai į ausį/.

TETA. Vajėzau! */persižegnoja/.*

AUKLĖ. Žinot, kaime visi nepraustaburniai. */Persižegnoja/.*

Įbėga ROSITA. Ji vilki rausvą suknelę pūstomis rankovėmis, papuoštą kaspinais pagal amžiaus pradžios madą.

ROSITA. O skrybėlė? Kur mano skrybėlė? San Luiso varpai skambino jau trisdešimt sykių!

AUKLĖ. Palikau ant stalo.

ROSITA. Nėra jos ten. */Visos ieško/.*

AUKLĖ išeina.

TETA. Ar žiūrėjai spintoje?

TETA išeina.

AUKLĖ. /grįžta/. Neradau.

ROSITA. Nejaugi niekas nežino, kur mano skrybėlė?
AUKLĖ. Užsidėk žydrają, su hiacintais.

ROSITA. Pakvaišai, ar ką?

AUKLĖ. Pati tu kvaištelėjus.

TETA. /grįžta/. Še, laikyk!

ROSITA čiumpa skrybėlę ir išbėga.

AUKLĖ. Visada ji šitaip – lekia ir lekia. Šios dienos jai negana – vis nori, kad jau būtų poryt. Sukasi kaip vijurkas. Kai dar buvo mergytė, aš jai kasdien turėdavau sekti pasaką, kokia ji bus, kai pasens : “Mano Rositai jau aštuoniasdešimt...” Ar jūs kada matėt, kad ji ramiai prisėstų megzti nėrinį ar peltakiuoti, ar festonus karpyti, ar siuvinėti palaidinį?

TETA. Nemačiau.

AUKLĖ. Visą laiką – strykt pastrykt, strykt pastrykt!

TETA. Man rodos, tu perdedi.

AUKLĖ. Neperdedu, kaip mane gyvą matot!

TETA. Žinoma, aš niekad nebandžiau jai prieštarauti – negi skriausi našlaitę?

AUKLĖ. Nei tėčio, nei mamos, nei kur priglaust galvos, užtat geras dėdulė ir auksinė tetulė. /*Apkabina TETA*/.

DĖDĖ. /*už scenos*/. Na, šito tai jau perdaug !

TETA. Mergele švenčiausioji!

DĖDĖ. Maža to, kad mindžiojamos sėklos, bet visiškai neleistina, kad kas laužytų mano mėgstamiausio rožių krūmo šakeles. Man tas krūmas daug brangesnis už muskusinę rožę, ir už skarotąją, ir už pomponinę, ir už damaskinę, ir už erškėtrožę “Karalienė Izabelė”. /*TETA*/. Eikš, pasižiūrėk.

TETA. Nulūžo?

DĖDĖ. Ačiū Dievui, ne, bet galėjo.

TETA. Tai kam rėkauti?

DĖDĖ. Norėčiau žinoti, kas apvertė vazoną?

AUKLĖ. Ko žiūrit į mane?

DĖDĖ. Tai gal aš pats kaltas?

AUKLĖ. O ką, ar čia nelandžioja katės ir šunys? Ier skersvėjis galėjo apversti.

TETA. Eik, pašluok šiltadaržį.

AUKLĖ. Taip, šituose namuose nė pakalbėti negalima.

DĒDĒ. /*įeina*/. Tokios rožės tu dar niekad neregėjai, tai aš tau parengiau staigmeną. Pasitaiko tiesiog neįsivaizduojamų rožių, sakysime, “rosa declinata” žemai nulinkusiais pumpurais arba “inermis” be dyglių – stebuklas, tiesa? Nė vieno dyglio! Arba “mirtifelia” iš Belgijos, arba “sulfurata”, kuri švyti tamsoje. Bet šita – iš visų rečiausia. Botanikai ją praminė “rosa mutabile”, o tai reiškia kintanti, besikeičianti. Šioje knygoje ji aprašyta, o šit paveikslėlis – matai? /*Atverčia knygą*/. Iš ryto ji raudona, vakare išblykšta, o naktį numiršta.

Iš ryto raudona, kaip kraujas,
ji plieskia tyra šviesa.
Pabūgus ugningo žiedo
ant jos nekrinta rasa.
Kieta lyg rusvas koralas
ji žėri dienos kaitroje,
ir saulė, pažvelgus pro langus,
ilgai atsispindi joje.
Kai paukštis – vėlyvas keleivis –
pragysta ant medžio šakos,
ir vakaras alpsta virš jūros –
žydrų žibuoklių lankos.
Ji blykšta nelyginant skruostas,
kur ašarą stingdo mirtis,
kada sidabrinį trimitą
prie lūpų kelia naktis.
Kai pateka žvaigždės padangėj,
atplaukia tylą ir sapnai –
tamsos užgauta ji nuvysta
ir žiedlapius barsto liūdnei.

TETA. Ar ji jau pražydo?

DĒDĒ. Vienas žiedas skleidžiasi.

TETA. Ir žydi tik vieną dieną?

DĒDĒ. Vieną. Bet aš rengiuosi visą dieną praleisti šalia jos, kad pamatyčiau, kaip ji nubals.

ROSITA. */įeina/*. Kur mano skėtis?

DĒDĒ. Kur jos skėtis?

TETA. */šaukia/*. Skėtį!

AUKLĒ. */įeina/*. Štai skėtis!

ROSITA griebia skėtį, išbučiuoja DĒDĒ ir TETĄ.

ROSITA. Na, kaip aš atrodau?

DĒDĒ. Puikiai.

TETA. Gražesnė už visas.

ROSITA. */išskleidžia skėtį/*. O dabar?

AUKLĒ. Dėl Dievo meilės, uždaryk tą skėtį, negalima jo skleisti kambaryje! Blogas ženklas !

Švento Baltramiejaus ratu,
švento Juozapo lazda,
švento Lauro šaka
varau nelabųjų pulkus
pro ketverius Jeruzalės vartus.

Visi juokiasi. DĒDĒ išeina.

ROSITA. */uždaro skėtį/. Prašom.*

AUKLĖ. Daugiau taip nedaryk...Po...šimts kalakutų!

ROSITA. Oho!

TETA. Ką tu norėjai pasakyti?

AUKLĖ. Juk nepasakiau!

ROSITA. */juokiasi,išeina/. Iki pasimatymo!*

TETA. O kas eina su tavim?

ROSITA. */nuleidžia galvą/. Draugės iš Madrido.*

AUKLĖ. Ir sužadėtinis.

TETA. Aišku, be jo negalima.

AUKLĖ. Aš nė nežinau, kas man labiau patinka – sužadėtinis ar ji.
/TETA atsisėda ir ima megzti nėrinius/. Tokia porelė! Už saulę gražesnė, už medų saldesnė, o jeigu mirtų, - neduok Dieve! – rodos, paguldytum abudu į krištolo ir sniego karstą, ir gana. O jūs katrą labiau mylite? / Ima tvarkyti kambarį/.

TETA. Abudu myliu kaip savu – ir sūnėną, ir dukterėčią.

AUKLĖ. Ir čia brangiau, ir čia mieliau, o vis dėlto...

TETA. Rositą aš pati išauginau.

AUKLĖ. Žinoma. Aš, mat, galvoju, kad kraujas nieko nereiškia. Taip jau man atrodo. Kraujas teka viduje, niekas jo nemato. Pusbrolis, jeigu jis kasdien šalia tavęs, bus mielesnis negu tikras brolis už jūrų marių. Ir štai kodėl...

TETA. Geriau apkuoptum kambarį.

AUKLĖ. Tuoju. Neduodat nė prasižioti. Štai, prašom, auginkit gražuolė. O mums, matai, nesvarbu, savo vaikai tegu dreba iš bado.

TETA. Gal iš šalčio?

AUKLĖ. Ar iš šio, ar iš to. Vis vien jūs man užčiaupsit burną – girdi, ne tavo reikalas, tylėk, mat, aš tarnaitė, negaliu nė žodelio pasakyti...

TETA. O ką tu pasakytum?

AUKLĖ. Pasakyčiau – meskit lauk tuos nėrinius ir tuos virbalus, man jau galva plyšta nuo jūsų ti-tik-tik.

TETA. */juokiasi/*. Pažiūrėk, kas ten atėjo.

Scenoje tylu; girdėti kaip skamba virbalai.

BALSAS. Švie-e-žios ramu-u-nės iš kalnų-ų-ų !

TETA. */pati sau/*. Reikėtų nusipirkti ramunių. Kartais praverčia... Nežinia, kas gali atsitikti... trisdešimt septyni, trisdešimt aštuoni.

BALSAS. */iš toliau/*. Švie-e-žios ramu-u-nės iš kalnų-ų-ų !

TETA. */įbeda smeigtuką/*. Ir keturiasdešimt.

SŪNĖNAS. */jeina/*. Tetule!

TETA. */nežiūri į jį/*. Sveikas, prisėsk, jei nori. Rosita jau išėjo.

SŪNĖNAS. Su kuo?

TETA. Su draugėmis iš Madrido. */Pauzė. Pažvelgia į sūnėną/*. Kas nors atsitiko?

SŪNĖNAS. Taip.

TETA. /sunerimus/. Aš nujaučiau. Duok Dieve, kad suklyščiau.

SŪNĖNAS. Nesuklydot. Šit, paskaitykit.

TETA. /skaito/. Taip, savaimė aišku. Todėl ir nenorėjau, kad tu draugautum su Rosita. Žinojau, kad anksčiau ar vėliau turėsi išvykti pas tėvus. O tai visai nearti! Keturiasdešimt dienų kelio tik ligi Tukumano. Jei būčiau jaunesnė, ir vyras, aš tau apskaldyčiau ausis.

SŪNĖNAS. Bet juk aš nekaltas, kad myliu pusseserę. Negi jūs manot, kad aš trokštu išvažiuoti? Norėčiau likti čia, todėl ir atėjau.

TETA. Norėtum likti ! Likti! Tu privalai važiuoti. Ten didžiulė fazenda – šitiek mylių, o tavo tėvas jau senas. Aš pati turiu tave įlaipinti į garlaivį. Bet tu mane baisiai įskaudina. Apie tavo pusseserę aš jau nekalbu. Tu strėlę įsmeigsi jai į širdį – strėlę su violetiniais kaspinais. Dabar ji supras, kad šilkas tinka ne tik siuvinėti gėles, bet ir ašaras šluostyti.

SŪNĖNAS. Ką gi jūs man patarsit?

TETA. Išvažiuok. Juk tavo tėvas – mano brolis. Čia tu nieko neveiki, tik šlaistaisi po sodus, o ten turėsi dirbti.

SŪNĖNAS. Bet aš norėčiau...

TETA. Vesti? Ar iš galvos išsikraustei? Pirmiau užtikrink savo ateitį. Išsivežti Rositą? Ne. Mudu su dėde neleisim – pabandyk eiti prieš mūsų valią.

SŪNĖNAS. Ką čia bekalbėti. Puikiai suprantu, kad nieko nebus. Bet norėčiau, kad Rosita manęs lauktų. Juk aš greitai grįšiu.

TETA. Jei tavęs nepasičiups kokia Tukumano mergužėlė. O, kad man liežuvis būtų prilipęs prie gomurio tą dieną, kai leidau judviem susižieduoti! Mano mergytė lieka viena tarp keturių sienų, o tu laisvas plauki jūromis, upėmis, joji citrinų giraitėmis; mano mergytė čia, visos dienos jai vienodos, o tu ten su šautuvu raitas medžioji fazanus.

SŪNĖNAS. Be reikalo jūs šitaip man kalbate. Daviau žodį ir išlaikysiu. Mano tėvas išvyko Amerikon, kad išlaikytų žodį, ir jūs žinote...

TETA. */švelniai/*. Gana.

SŪNĖNAS. Gerai. Tylėsiu iš pagarbos, bet atsiminkite, kad turiu ir sąžinę.

TETA. */su andalūziška ironija/*. Atleisk, atleisk! Užmiršau, kad tu vyras.

AUKLĖ. */jeina verkdamą/*. Jei būtų vyras, nevažiuotų.

TETA. */verkdama/*. Tylėk!

AUKLĖ garsiai rauda.

SŪNĖNAS . Aš po valandėlės grįšiu. Pasakykite jai.

TETA. Būk ramus. Mes, seniai, pratę perdavinėti blogas žinias.

SŪNĖNAS išeina.

AUKLĖ. Oi, vargšė mano mergaitė! Oi, vargšėlė! Oi, vargšėlė! Mat, kokie dabar netikę vyrai! Geriau eičiau elgetauti, bet savo mielosios nepalikčiau. Vėl mūsų namuose ašaros. Ak, senjora! */Staiga piktai/*. O, kad jį jūrų žaltys prarytų!

TETA. Negundyk Dievo!

AUKLĖ. Vardan sezamo grūdo,
Jerichono dūmų
ir cinamono žiedo,
tegul jisai neužmiega
ir pats save pražudo.
Tegul šventas Mykolas duoda
jam ne druską, bet nuodą.

Griebia vandens ąsotį ir kryžmai šlaksto grindis.

TETA. Nepiktžodžiauk. Eik dirbti savo darbo.

AUKLĖ išeina. Girdėti juokas. Teta pasišalina.

I MADRIDIETĖ. */įeina ir uždaro skėtį/. Oi!*

II MADRIDIETĖ. */taip pat/. Oi, kaip vėsu!*

III MADRIDIETĖ. */taip pat/. Oi!*

ROSITA. */taip pat/. Ko dūsaujat, mano gražuolės
Kas jūs atodūsių klausos?*

I MADRIDIETĖ. Niekas.

II MADRIDIETĖ. Granados vėjas.

III MADRIDIETĖ. O gal ir mano mieliausias.

ROSITA. O kas gi aimanas renka
Ir saugo tarytum lobį?

I MADRIDIETĖ. Siena.

II MADRIDIETĖ. Vienas portretas.

III MADRIDIETĖ. O gal ir priegalvio drobė.

ROSITA. Oi, mielosios! Oi, draugužės!
Aš irgi vos bealsuoju.

I MADRIDIETĖ. Kas renka atodūsius?

ROSITA. Akys,
kurios ir tamsoj liepsnoja.
Blakstienos – vynuogių laukas,
kur aušrai paklotas guolis.
Tos juodos ir liūdnos akys
ugningos, tartum aguonos.

I MADRIDIETĖ. Tai dūsauja tavo džiaugsmas.

II MADRIDIETĖ. Oi!

III MADRIDIETĖ. Laimės tau!

I MADRIDIETĖ. Gero vėjo!

ROSITA. Manęs neapgausit, gražuolės,
Aš daug apie jus girdėjau.

I MADRIDIETĖ. Tai paskalos, bobų šnekos.

II MADRIDIETĖ. Tai bangos plakas į krantą.

ROSITA. Aš jums pasakysiu...

I MADRIDIETĖ. Prašom.

III MADRIDIETĖ. Tiesa vainikuoja gandą.

ROSITA. Granadoj, Elvyros gatvėj,
gyvena trys madridietės.
Naktim jos eina Alhambron
žvaigždėm ir savim grožėtis.
Viena žaliai apsirengus,

kita rausvai, o trečioji
liemenę škotiską dėvi,
ir juostos ore plevėsuoja.
Dvi pirmos – tarytum gervės,
trečia – balta balandėlė.
Slaptingas muslino šydas
nukrinta tuščioj alėjoj.
O, kaip tamsu Alhambroj!
Kas mato jaunąjį grožį,
kai medžių ūksmėj alsuoja
tylus fontanas ir rožė?
Kokie vaikinai jų laukia?
Kam žiedus mirtos iškėlė?
Kieno gi ranka suglamžys
kvapią ir apskritą gėlę?
Niekas nelydi jų, niekas.
Dvi gervės, viena balandė.
Bet lapų juodoj tankynėj
vaikinai slepiasi šiandien.
Ties katedra jūrų vėjas
myluoja vario skulptūrą.
Chenilis užmigdė jaučius,
Dauras – plaštakių būrį.
Naktis apsunkusi žengia
šešėlių kalnais ir kloniais.
Švytruoja balta kurpaitė,
ją dengia sidabro galionas.
Akis vyresnioji pravėrė,
jaunesnė kukliai nuleido.
Ankšta liemenė ir šleifas...
na, kas gi tos trys mergaitės?
Kodėl jos moja skarelėm?
Kur nori naktį nueiti?
Granadoj, Elvyros gatvėj,
gyvena trys madridietės.
Naktim jos eina Alhambron
žvaigždėm ir savim grožėtis.

Naktim jos eina Alhambron
Žvaigždėm ir savim grožėtis.

I MADRIDIETĖ. Užteks, nes gandas jau ritas
Granados giraitėm ir sodais.

II MADRIDIETĖ. Ar turim draugų?

ROSITA. Neturit.

II MADRIDIETĖ. Teisybę sakau?

ROSITA. Man rodos.

III MADRIDIETĖ. Ant nuotakos rūbo šerkšnas
Man užmetė baltą skarą.

ROSITA. Bet...

I MADRIDIETĖ. Gatvės tuščios ir tamsios.

ROSITA. Bet...

II MADRIDIETĖ. Naktį vaikščioti gera.

I MADRIDIETĖ. Mes vienos einam Alhambron
Žvaigždėm ir savim grožėtis.

III MADRIDIETĖ. Vaje!

II MADRIDIETĖ. Tyliau!

III MADRIDIETĖ. Kas?

II MADRIDIETĖ. O Dieve!

I MADRIDIETĖ. Tyliau, nes reikės gailėtis!

ROSITA. Alhambroj linksta jazminas
ir mėnuo leidžias ilsėtis.

Įeina AUKLĖ.

AUKLĖ. */labai liūdnai/*. Vaikeli, tave kviečia teta.

ROSITA. Tu verkei?

AUKLĖ. */tvardosi/*. Ne...aš taip sau, nieko tokio...

ROSITA. Negąsdink manęs. Kas atsitiko? */Dirstelėjusi į AUKLĖ išskuba iš kambario. ROSITAI išėjus AUKLĖ ima tyliai verkti/*.

I MADRIDIETĖ. */garsiai/*. Kas nutiko?

II MADRIDIETĖ. Sakyk.

AUKLĖ. Patylėkit.

III MADRIDIETĖ. */pakuždom/*. Blogos naujienos?

AUKLĖ priveda jas prie durų ir žiūri ROSITAI įkandin.

AUKLĖ. Dabar ji jai viską sako!

Pauzė. Visos klausosi.

I MADRIDIETĖ. Rosita verkia, bėkim pas ją.

AUKLĖ. Eikit šen, aš jums papasakosiu. Palikit ją dabar vieną.
Išeisim pro anas duris. */Jos išeina/*.

Scena tuščia. Labai toli kažkas skambina Černio etiudą. Pasirodo SŪNĖNAS, žengia į vidurį kambario ir sustoja pamatęs ROSITĄ. Jie žiūri vienas kitam į akis. SŪNĖNAS prieina prie ROSITOS, apkabina ją, o ji nuleidžia galvą jam ant peties.

ROSITA. Kodėl prie krūtinės priglaudęs,
akim pakerėjai akis?
Ko bėgi tarytum vagis,
gėlių kilimus man išaudęs?
O, kokios lakštingalų raudos
aptemdė jaunatvę staiga!
Tu mano klausa ir rega,
tu mano žvaigždynas ir marios.
Jei žūsi – ant mano gitaros
nutrūks paskutinė styga.

SŪNĖNAS. */veda ją prie kušetės, ir abu atsisėda/*
Rosita, stebukle ir laime,
lakštingala sniego laukuos!
Tave mano balsas paguos,
išsklaidęs beprotišką baimę.
Juk ledas ištirpsta savaime,
juk aš tavo meilę menu
anapus tamsių vandenų.
O marių putota bedugnė
pakursto negęstančią ugnį
ir saugo mane nuo liepsnų.

ROSITA. Apsvaigus nuo vakaro grožio
sode, kur pražydo jazminai,
Regėjau, kaip du cherubinai

atskrido pas mylinčią rožę.
Ji kruviną žiedą atvožė,
nors buvo lyg sniegas balta
raudonai žėravo žaizda,
o žiedlapiai degė ir svilo,
Ir linko po meilės našta.
Ir aš, tarsi rožė laukinė,
Tarp mirtų kadaisė žydėjau,
svajas patikėjusi vėjui,
O savo tyrumą – šaltiniui.
buvau tartum stirna tankynėj,
kada tu mane suradai.
Tu adatom širdį badai,
ir strėlės įsminga be skaičiaus,
o žaizdos – raudonos ir skaisčios
tarytum gvazdikų žiedai.

SŪNĖNAS.

Aš perplauksiu marių beribę,
sugrišiu auksiniam laive.
Drauge pasiimsiu tave,
ir burėse užaus linksmybė.
Šviesa, tamsuma, amžinybė
kuždės tavo sielai paguodą.

ROSITA.

Aš gersiu ne džiaugsmą, bet nuodą,
o meilė, ištroškus mirties,
virš jūros ir žemės užties
lyg vėliavą, sielvartą juodą.

SŪNĖNAS.

Kuomet į rasotą ražieną
išvargintas žirgas įbris,
kai rūkas ant upės užkris,
tarytum banguojanti siena,
kai svylančią vasaros dieną
raudonai žėrės lyguma,
kai širdį sukaustys žiema,
iškėlusi švytintį kardą –
minėsiu tik tavąjį vardą,
nes tu – lig mirties mylima.

ROSITA. Su marių daina nemaria
parneši namo, į Granada,
jų šviesą, jų druską ir ledą,
atėjęs vėlai vakare,
kur plyti jazminų giria.
Jazminas tarp jų įsiskverbęs,
išblyškęs, rasa apsiverkęs,
tau kelią pastos prie namų,
savųjų žiedų sodrumu
ant stogo svaigindamas čerpes.
Sugrįši?

SŪNĖNAS. Sugrįšiu, brangioji!

ROSITA. Kokia balandėlė mane
pradžiugins laiminga žinia?

SŪNĖNAS. Pažvelki – balandis tau moja.

ROSITA. Aš santuokai guolį paklojau,
o skausmas – ne mano kaltė.

SŪNĖNAS. Tegęsta ryškiausia žvaigždė,
padangių sode nurašyta,
jei aš nesugrįšiu, Rosita!

ROSITA. Sudie, mano drauge!

SŪNĖNAS. Sudie!

*Abu sėdėdami apsikabina. Tolumoje girdėti pianinas. SŪNĖNAS išeina.
ROSITA lieka ir rauda. Pasirodo DĖDĖ ir eina per visą sceną link šiltadaržio.
Pamačiusi DĖDĖ ROSITA ima knygą apie rožes, kuri guli šalia jos.*

DĖDĖ. Ką tu veikei?

ROSITA. Nieko.

DĒDĒ. Skaitei?

ROSITA. Taip.

DĒDĒ išeina. ROSITA skaito.

Iš ryto raudona, kaip kraujas,
ji plieskia tyra šviesa.
Pabūgus ugningo žiedo
ant jos nekrinta rasa.
Kieta lyg rusvas koralas
ji žėri dienos kaitroje,
ir saulė, pažvelgus pro langus,
ilgai atsispindi joje.
Kai paukštis – vėlyvas keleivis –
pragysta ant medžio šakos,
ir vakaras alpsta virš jūros –
žydrų žibuoklių lankos.
Ji blykšta nelyginant skruostas,
kur ašarą stingdo mirtis,
kada sidabrinį trimitą
prie lūpų kelia naktis.
Kai pateka žvaigždės padangėj,
atplaukia tylą ir sapnai –
tamsos užgauta ji nuvysta
ir žiedlapius barsto liūdnei.

U Ž D A N G A

ANTRAS VEIKSMAS

*Svetainė donjos ROSITOS namuose.
Už langų sodas.*

SENJORAS X. Taip, aš visada būsiu šio amžiaus žmogus.

DĒDĒ. Amžius, kuris dabar prasideda, bus materializmo amžius.

SENJORAS X. Bet ir nepalyginti progresyvesnis už buvusį. Mano bičiulis senjoras Longorija iš Madrido neseniai pirko automobilį, kuris važiuoja fantastiškai greitai – trisdešimt kilometrų per valandą, o persų šachas – be jokios abejonės, labai garbingas vyras – taip pat įsigijo dvidešimt keturių arklio jėgų galingumo “Panarą Levasorą”.

DĒDĒ. O aš jums pasakysiu: kuriems galams skubėti? Žinote, kuo baigėsi rali Paryžius-Madridas : lenktynės buvo nutrauktos, nes visi automobilistai žuvo dar neprivažiavę Bordo.

SENJORAS X. Grafas Zboronskis, žuvęs per avariją, ir Marselis Rene arba Renolis (nes jo pavardę leistina ištarti dvejopai), taipogi žuvęs per avariją, yra mokslo kankiniai, ir žmonija iškels juos ant altorių pažangos triumfo dieną. Renolį aš gana gerai pažinojau. Vargšas Marselis!

DĒDĒ Jūs manęs neįtikinsite. */Atsisėda/*.

SENJORAS X. */užkelia koją ant kėdės ir žaidžia lazdele/*.
Įstabu! Tikrai, politekonomijos profesoriui nepridera diskutuoti su rožių augintoju. Ir mūsų dienomis, patikėkite manimi, nestinga pasyvumo, nuotaikų bei **tamsybiškų** idėjų. Mūsų dienomis turi pasisekimo kažkoks Chuanas Bautista Sajus ar Se (nes jo pavardę leistina ištarti dvejopai), taipogi grafas

Leonas Tolstus (plačiųjų masių vadinamas Tolstojumi, kurio veikalams būdinga tiek formos grakštumas, tiek ir turinio privalumai. Bet aš esu žengiančio į priekį kolektyvo dalelė, o ne gamtos kaip tokios šalininkas.

DĒDĒ. Kiekvienas šioje žemėje gyvena, kaip išmano arba, kaip jam atrodo geriau.

SENJORAS X. Žemė, kaip žinoma, yra eilinė planeta, bet mes privalome plėtoti civilizaciją. Jeigu Santosas Diumenas nebūtų studijavęs lyginamosios meterprologijos, o būtų skyręs savo gyvenimą rožėms, dirižablis ir šiandien liktų gryna Platono idėja.

DĒDĒ. */išžeidęs/*. bet juk ir botanika – mokslas.

SENJORAS X. */Su panieka/*. Mokslas, bet praktinis. Jo objektas yra kvapiojo bobramunio sultys arba rabarbaras, arba didžioji pulsatila, arba Datura Stramenium (kitaip tariant, durnaropių) narkotinės savybės.

DĒDĒ. */naiviai/*. Jūs domitės tais augalais?

SENJORAS X. Šioje srityje man trūksta žinių ir patyrimo. Aš domiuosi kultūra, o tai, visiškai kitoks objektas. **Voila!** */Pauzė/*. O... Rosita?

DĒDĒ. Rosita? */Pauzė. Garsiai/*. Rosita!

BALSAS. */Už scenos/*. Jos nėra.

SENJORAS X. Gaila.

DĒDĒ. Man irgi gaila. Šiandien jos vardinės – turbūt, ji išėjo į bažnyčią keturiasdešimt kartų sukalbėti “Tikiu Dievą Tėvą”.

SENJORAS X. Prašom jai perduoti šitą kuloną. Tatai perlamutrinis Eifelio bokštas tarp dviejų balandėlių, kurios prilaiko snapeliais dantrati – pramonės simbolį.

DĒDĒ. Ji bus labai laiminga.

SENJORAS X. Aš rengiausi jai įteikti sidabrinį vamzdelį, pro kurio angą matyti Lurdo (arba Liurdo) madona, arba diržo sagtį, gyvatės formos, su keturiais laumžirgiais, bet pagaliau pasirinkau šitą mažmožį, nes jis yra skoningesnis.

DĒDĒ. Ačiū.

SENJORAS X. Aš tiesiog sužavėtas jūsų svetingumu.

DĒDĒ. Ačiū.

SENJORAS X. Malonėkite perduoti geriausius linkėjimus jūsų žmonelei.

DĒDĒ. Labai ačiū.

SENJORAS X. Malonėkite perduoti geriausius linkėjimus jūsų žavingajai dukterėčiai. Telydi ją laimė šią atmintiną jos vardo dieną.

DĒDĒ. Didelis ačiū.

SENJORAS X. Jūsų nuolankus tarnas.

DĒDĒ. Nuoširdžiausias ačiū.

SENJORAS X. Dar kartą – malonėkite perduoti...

DĒDĒ. Ačiū, ačiū, ačiū.

SENJORAS X. Daug laimės. */Išeina/*.

DĒDĒ. */rėkia/*. Ačiū, ačiū, ačiū.

AUKLĒ. */įeina besijuokdama/*. Ir kaip jums nepristinga kantrybės? Šitas senjoras ir anas, donas Konfucijus Montesas de Oka iš keturiasdešimt trečiosios masonų ložės, tokie įkyrūs, jog namų sienos aižėja iš nuobodumo.

DĒDĒ. Kiek kartų tau sakiau, kad nedirstum klausytis slaptomis.

AUKLĒ. Viešpatie, koks nedėkingumas! Taip, senjore, aš stovėjau už durų, bet ne tam, kad klausyčiaus, ką šnekate, o tam, kad laikyčiau šluotą atžagariai, tuomet svečias išsinešdina, kaip sako seni žmonės.

TETA. Jis išėjo?

DĒDĒ. Išėjo. */Pasišalina/*.

AUKLĒ. Nejaugi ir šitas peršasi Rositai ?

TETA. Apie piršlybas nè nešnekėk! Nepažįsti Rositos.

AUKLĒ. Bet pažįstu tuos, kurie peršasi.

TETA. Mano dukterėčia susižiedavusi.

AUKLĒ. Geriau aš nekalbėsiu, geriau aš nekalbėsiu, geriau aš nekalbėsiu, geriau aš nekalbėsiu.

TETA. Tai tylėk.

AUKLĒ. Manote, gera, kada vyras išvažiuoja, o mergaitė turi laukti penkiolika metų, ir dar kokia mergaitė – kaip pieno puta! Jai tekėti pats laikas. Nebeturiu jėgų sergėti tų skaisčių iš Marselio nėrinių, tų lovos apdangalų su gipiūrais, tų staltiesių ir gazinių skarų, išsiuvinėtų gėlėmis. Seniai jos turėtų nusidėvėti ir suplyšti, o ji net nejunta, kaip metai slenka pro šalį. Pražils kaip obelis, bet ir tada galvos, kokią čia dar atlaso juostą prisiuvus prie savo vestuvinių marškinių krašto.

TETA. O ko tu kišiesi į svetimus reikalus?

AUKLĒ. */nustebusi/*. Ar aš kišuosi? Aš jau nebežinau, kaip iš to visko išsikapanoti.

TETA. Aš esu tikra, kad ji laiminga.

AUKLĒ. Jai taip atrodo. Anąsyk aš kiaurą dieną su ja išstovėjau prie cirko durų : jai, mat, pasivaideno, kad vienas akrobatas panašus į jos pusbrolių.

TETA. O ką, tikrai panašus?

AUKLĒ. Gražus, kaip jaunas kunigėlis per pirmąsias mišias. Ne pro šalį būtų jūsų sūnėnui toksai stotas, toksai baltas kaklas, tokie ūsai! Nė trupučiuko nepanašus. Jūsų šeimoje šaunių vyriškių niekad nebuvo.

TETA. Ačiū!

AUKLĖ. Irgi pasakė!

TETA. Šventa teisybė, senjora. Tiesiog Rositai patiko tasai pajacas – ir man jisai patiko, ir jums būtų patikęs. Rosita žiūri ir galvoja nežinia ką. Rodos, imčiau ir užmesčiau jai maišą ant galvos, kad nežiūrėtų. Nuo tokio spoksojimo į viršų galima akis susigadinti.

TETA. Nagi liaukis. Geriau neplepėtum niekų.

AUKLĖ. Tai gal sakysit, kad aš jos nemyliu?

TETA. Man kartai taip atrodo.

AUKLĖ. Kad man duonos kąsnio niekas neduotų, kad man širdis vietoje plyštų, jeigu aš jos nemyliu.

TETA. /šaukia/. Grynas pataikavimas! Plepalai!

AUKLĖ. šŠaukia/. Ne plepalai, o teisybė! Ar aš neįrodžiau, kad teisybė? Aš ją labiau myliu negu jūs!

TETA. Melas !

AUKLĖ. /šaukia/. Tiesa!

TETA. Kaip tu drįsti šaukti?

AUKLĖ. /garsiai/. O kam gi Dievas davė man liežuvį?

TETA. Tylėk, storžieve!

AUKLĖ. Aš keturiasdešimt metų su jumis išgyvenau!

TETA. /beveik verkdama/. Gali išeiti !

AUKLĖ. /labai garsiai/. Ačiū Dievui, aš jūsų nė matyti nebenoriu!

TETA. /verkdama/. Tuoj pat lauk, į gatvę!

AUKLĖ. */ima raudoti/*. Į gatvę! / *Verkdama eina link slenksčio ie tarpduryje kažką paleidžia iš rankų. Abi verkia. Pauzė/*.

TETA. */šluostosi ašaras, švelniai/*. Ką tu paleidai iš rankų?

AUKLĖ. */verkia/*. Termoso pastovėlį. Liudviko Penkioliktojo stiliaus.

TETA. Iš Tikrųjų?

AUKLĖ. Iš tikrųjų, senjora. / *Verkia/*.

TETA. O kam jis?

AUKLĖ. Rositos vardinėms. / *Prisiartina/*.

TETA. */kūkčioja/*. Toks gražus daikčiukas.

AUKLĖ. */pro ašaras/*. Ant aksomo fontanas su tikromis kriauklelėmis; šalia fontano lapinė iš vielos, su vos prasiskleidusiomis rožėmis; vanduo baseine iš mėlynų krištolėlių, o trykšlys kaip tik ir yra termometras. Valkos aplink nutapytos aliejiniiais dažais, o iš jų geria lakštingala, visa išsiuvinėta aukso siūlais. Norėjau, kad ji būtų prisukama ir giedotų, bet tai negalima.

TETA. Negalima.

AUKLĖ. Nors ir nereikia, kad giedotų. Sode gieda gyvos.

TETA. Teisybė. / *Pauzė/*. O kam tu tai sugalvojai?

AUKLĖ. */verkdama/*. Rositai man nieko negaila.

TETA. Tu ją myli labiausiai!

AUKLĖ. Bet jūs – dar labiau.

TETA. Ne. Tu jai atidavei kraują.

AUKLĖ. O jūs jai – visą gyvenimą.

TETA. Bet aš tai dariau iš pareigos, o tu iš geros širdies.

AUKLĖ. */labai įsakmiai/*. Be reikalo taip kalbate!

TETA. Tu įrodei, kad myli ją kaip niekas.

AUKLĖ. Manim dėta, kiekviena būtų taip pasielgusi. Kiekviena tarnaitė. Jūs mokat algą, aš tarnauju.

TETA. Mums tu visada buvai sava.

AUKLĖ. Aš paprasta tarnaitė – darau, ką galiu, ir baigta.

TETA. Kodėl – “ir baigta”?

AUKLĖ. O ką čia dar sakyti?

TETA. */pyktelėjusi/*. Kam tu taip šneki? Aš išeisiu – nė klausytis nenoriu.

AUKLĖ. */pyktelėjusi/*. Aš irgi . */Abi išskuba pro skirtingas duris. TETA išeidama susiduria su DĖDĖ/*.

DĖDĖ. Taip įkyrėjot viena kitai, jog net jūsų nėriniai durte duria.

TETA. Ji niekad nenusileido.

DĖDĖ. Nesiaiškink, aš jau viską moku mintinai...Ir vis dėlto tu be jos neišsiversi. Vakar girdėjau, kaip tu jai pasakojai su visomis smulkmenomis apie mūsų banko sąskaitą. Neteisingai elgiesi. Manychiau, kad nedera apie tokius daiktus šnekėti su tarnaitė.

TETA. Ji ne tarnaitė.

DĖDĖ. */švelniu balsu/*. Gerai, gerai, aš tau neprieštarau.

TETA. Sakai, su manimi nė kalbėtis nebegalima?

DĒDĒ. Galima, bet man geriau patylėti.

TETA. O širdies gilumoje tu man prikaišioji.

DĒDĒ. Kam tu dabar šitaip šneki? Aš sutinku pats klotis lovą, skalbtis baltinius ir keisti kilimus savo kambary, kad tik nereikėtų ginčytis.

TETA. Be reikalo dedies toks išdidus ir nuskriaustas. Šiuose namuose visi tik ir tegalvoja, kaip tavimi pasirūpinus, kaip tau įtikus.

DĒDĒ. */švelniai/*. Klysti, brangioji.

TETA. Ne, aš neklystu. Aš turėčiau megzti, bet laistau gėles. O tu, ką man gero darai?

DĒDĒ. Atleisk. Kartais žmonės drauge išgyvena daug metų, ima kivirčytis ir pyktis dėl niekniekių – tam, kad atgaivintų, sustiprintų seniai mirusį jausmą. Kai mudu turėjom po dvidešimt, nesiriejom kaip dabar.

TETA. Nesiriejom. Kai turėjom po dvidešimt, daužem langus...

DĒDĒ. Ir žaidem su vėju, kuris mudu vėsino.

Įeina ROSITA. Ji vilki rausvą suknelę. Mada pasikeitė – dingo pūstos rankovės, buvusios apie 1900 metus; sijonas – varpo pavidalo. Ji skubiai pereina per sceną su žirkklėmis. Scenos viduryje sustoja.

ROSITA. Ar buvo atėjęs laiškanešys?

DĒDĒ. Ar buvo?

TETA. Nežinau. */Garsiai/*. Ar buvo atėjęs laiškanešys? */Pauzė/*. Ne, dar nebuvo.

ROSITA. Visuomet ateina apie šitą laiką.

DĒDĒ. Jau turėjo ateiti.

TETA. Bet labai dažnai vėluoja.

ROSITA. Aną dieną mačiau jį, žaidžiantį kauliukais su trimis vaikigaliais, o laiškus jis buvo numetęs ant žemės.

TETA. Tuoj ateis.

ROSITA. Tada pašaukite mane. / *Bèga pro duris*/.

TETA. O kam tau šitos žirklys?

ROSITA. Rožems.

DÉDÉ. /*nustebęs*/. Ką? O kas tau leido?

TETA. Aš leidau. Šiandien jos vardadienis.

ROSITA. Pridėsiu jų į pintinėles ir į vazą prie durų.

DÉDÉ. Kiekvieną kartą, kai skinate rožę, jaučiuosi taip, lyg pjautumėt man pirštą. Man - tai viena ir tas pats. /*Žiūri į žmoną*/. Nesiginčykim. Žinau, kad jų neilgas amžius. /*Ieina AUKLĖ*/. Taip dainuojama “Rožių valse” – bene maloniausioje iš tų naujoviškų dainelių; ir ,vis dėlto, aš nė matyti negaliu rožių, sumerkėtų į vazas. /*Pasišalina*/.

ROSITA. /*AUKLEI*/. Ar yra laiškų?

AUKLĖ. Rožės tik tam ir reikalingos, kad papuoštų kambarį.

ROSITA. /*pyktelėjus*/. Aš paklausiau, ar yra laiškų?

AUKLĖ. /*pyktelėjus*/. Negi aš juos laikyčiau paslėpus?

TETA. Geriau, eik skinti gėlių.

ROSITA. Vis kas nors mūsų namuose apkartina gyvenimą.

AUKLĖ. Vis kas nors šnypščia iš kertės. / *Išeina*./

TETA. Tu patenkinta?

ROSITA. Nežinau.

TETA. O kodėl?

ROSITA. Kai nematau žmonių, būnu laiminga, bet, kai pamatau...

TETA. Šit kaip! Man tavo įpročiai nepatinka. Tavo sužadėtinis nereikalauja, kad gyventum užsidarius. Vis rašo man, kad dažniau eitum prasiblaškyti.

ROSITA. Bet gatvėse aš pastebiu, kaip slenka laikas, o juk aš visai nenoriu skirtis su viltimi. Šit, aikštėje baigė statyti dar vienus namus. Nenoriu nė žinoti, kaip slenka laikas.

TETA. Šit kaip! Kiek sykių tau sakiau, kad parašytum pusbroliui laišką, jog išteki už kito. Juk tu patraukli. Žinau, čia daug kas tave įsimylėjęs – ir vaikinai, ir subrendę vyrai.

ROSITA. Tetule, paklausyk! Mano jausmai labai gilūs, labai tvirtai įleidę šaknis į širdį. Jei nematyčiau žmonių, tikėčiau, kad jis išvažiavo tik prieš savaitę. Laukiu jo, kaip pačią pirmą dieną. Ir, kas man metai ar pora metų, ar penkeri? / *Girdėti varpelis*/. Atnešė laišką.

TETA. Ką gi jis rašo šį kartą?

AUKLĖ. / *įeidama*/. Ten tos pusprotės senmergės.

TETA. Jėzau Marija!

ROSITA. Prašyk į vidų.

AUKLĖ. Motušė ir trys dukros. Išsipustė, o namie valgio neturi nė kruopelės. Oi, duočiau aš joms per...! */Išeina/*.

Įeina trys neskoningai apsirengusios SENMERGĖS ir jų mama. SENMERGĖS dėvi didžiules skrybėles su pigiomis plunksnomis, vilki pretenzingas sukneles, mūvi pirštines ligi alkūnių, ant pirštinių segi apyrankes, ant ilgų grandinėlių karo vėduoklės. MOTINA vilki juodai rusvą suknelę; jos skrybėlė papuošta senais violetiniais kaspinais.

MOTINA. Sveikiname. */Visos bučiuojasi/*.

ROSITA. Ačiū. */Bučiuoja SENMERGES/*. Amor! Karidad!
Klemensija !

I SENMERGĖ. Sveikiname.

II SENMERGĖ. Sveikiname.

III SENMERGĖ. Sveikiname.

TETA. */motinai/*. Ar jums vis dar skauda kojas?

MOTINA. Vis labiau ir labiau. Jei ne mergaitės, sėdėčiau namie.
/Visos susėda/.

TETA. Ar bandėte įtrinti levandomis?

I SENMERGĖ. Kas vakaras įtriname

II SENMERGĖ. Ir dedėšvų nuoviromis.

TETA. Joks reumatas prieš jas neatsilaikys.

Pauzė.

MOTINA. O kaip laikosi jūsų vyras?

TETA. Ačiū, puikiausiai.

Pauzė .

MOTINA. Vis augina rožes?

TETA. Vis augina rožes.

III SENMERGĖ. Kokios puikios gėlės!

II SENMERGĖ. Mes turime šventojo Pranciškaus rožių krūmą.

ROSITA. Bet šventojo Pranciškaus rožės nekvepia.

I SENMERGĖ. Trupučiuką kvepia.

MOTINA. Aš labiausiai mėgstu jazminus.

III SENMERGĖ. Našlaitės – irgi stebuklingos gėlės.

Pauzė.

MOTINA. Mergaitės, ar atnešėt atviruką?

III SENMERGĖ. Atnešėm, štai čia mergina rausvais rūbais, kuri atstoja barometrą. O čia matyti vienuolis su gaubtuvu. Kai darosi drėgna, merginos sijonas pasikelia ir nusileidžia – jis iš rūkomojo popieriaus.

ROSITA. /skaito/. Laukuos lakštutės lakštavo,
Pakirdę ankstyvą rytą.
Ir suokdamos tarsi kartojo:
“Esi gražiausia, Rosita.”

Na, kam gi jūs taip varginotės?

TETA. Tai labai skoninga.

MOTINA. Skonio man netrūksta, trūksta pinigų!

I SENMERGĖ. Mama!...

II SENMERGĖ. Mama!...

III SENMERGĖ. Mama!...

MOTINA. Dukrelės, čia aš galiu kalbėti atvirai. Niekas mūsų neišgirs. Jūs pačios puikiai žinote : nuo to laiko, kai mirė mano vargšas vyras, aš tiesiog stebuklus darau, kitaip nepragyventume iš jo palikimo. Rodos ir šiandien girdžiu šitų mergaičių tėvą, jis buvo toks taurus ir didžiadvasis, girdžiu jį sakant : “Enriketa, nesivaržyk, nesivaržyk, aš uždirbu septyniasdešimt durų “. Bet praėjo tie laikai! Ir vis dėlto mes neprarandam savo padėties. O kiek rūpesčių, senjora, kad šitos mergaitės turėtų skrybėles pagal madą! Kiek ašarų, kiek vargo dėl kokio kaspino ar šukuosenos! Kiek nemigo naktų man kainavo šitos plunksnos ir šitie korsetai !

III SENMERGĖ. Mama!...

MOTINA. Šventa teisybė, dukrele,. Dažnai mes ir mažmožio negalim nusipirkti. Kiek sykių aš klausdavau: “ Kas jums svarbiau, brangutės – kiaušinis pusryčiams ar krėslas parke? Ir visos trys drauge man atsakydavo : “Krėslas!”

III SENMERGĖ. Mama, liaukis. Visa Granada tai žino.

MOTINA. Tikrai, ką gi čia beatsakysi ? Ir einam pasivaikščioti, suvalgę trupučiuką bulvių ir kekę vynuogių, bet su šilko skraistėm, su įvairiaspalviais skėčiais , su poplino palaidinėm – žodžiu, kaip dera. Nieko neveiksi. Bet kiek jėgų aš tam skiriu! Ir kaip gi aš neverksiu , jei jų draugės niekad nepatyrė tokios bėdos !

II SENMERGĖ. Eisi šiandien į tuopų alėją, Rosita?

ROSITA. Ne.

III SENMERGĖ. Mes ten visada susitinkame su panelėmis Ponse de Leon, su panelėmis de Erasti ir su jaunosiomis baronaitėmis de San Matilde de la Bondisjon Papal. Tai žymiausios šeimos Granadoje.

MOTINA. Tikrai! Jos drauge mokėsi dangaus vartų kolegijoje.

Pauzė.

- TETA. */atsistoja/*. Prašom pasistiprinti. */Visos atsistoja/*.
- MOTINA. Niekas nemoka gaminti tokių įstabių biskvitų ir pyragaičių, kaip jūs.
- I SENMERGĖ. */Rositai/*. Kas naujo?
- ROSITA. Iš paskutiniojo laiško matyti, kad bus naujienų. Pažiūrėsime.
- III SENMERGĖ. Ar jau baigė valansjaninius nėrinius?
- ROSITA. Aišku! Dabar siuvinėju batistinius baltinius su plaštakėmis.
- II SENMERGĖ. Vestuvėms turėsi kraitį, kokio niekas neturi.
- ROSITA. Ak, o man vis atrodo per mažai! Sako, vyrams nubosta moterys, jeigu jos amžinai tais pačiais rūbais.
- AUKLĖ. */įeidama/*. Ten atėjo Ajolos, to fotografo dukterys.
- TETA. Tu norėjai pasakyti – senjoritos Ajolos?
- AUKLĖ. Atvyko jų šviesybės senjoritos de Ajola, kurių tėvas yra asmeninis jo didenybės fotografas, apdovanotas aukso medaliu Madrido parodoje. */Išeina/*
- TETA. Ką darysi, viską reikia pakęsti, bet kartais ji man baisiai gadina nervus. */SENMERGĖS su ROSITA apžiūrinėja audeklus/*. Tarnaitės dabar išdyko.
- MOTINA. Patvirko. Aš irgi laikiau merginą, kuri vakarais man valė kambarius; mokėjau, kaip visoms – pesetą per mėnesį, o valgė ji tai, kas likdavo.

Šiais laikais – padorios sąlygos. Ir, įsivaizduokite, ji pasišalino – mat, jai reikia viso duro ! Negi aš galiu!...

TETA. Nežinia, kuo tai baigsis.

Įeina panelės AJOLOS. Linksmi sveikinasi su ROSITA. Jos dėvi madingais ir prašmatniais rūbais.

ROSITA. Jūs pažįstamos?

I AJOLA. Tik iš matymo.

ROSITA. Senjoritos Ajolos, senjora ir senjoritos de Eskarpini.

II AJOLA. Mes jas matydavome ant krėslų parke. */Vos susilaiko nenusikvatojus/.*

ROSITA. Prašom sėstis. */SENMERGĖS atsisėda/.*

TETA. */AJOLOMS/.* Gal paragausite cukrinių?

II AJOLA. Ne, mes neseniai užkandom. Žinot, suvalgiau keturis kiaušinius ir įdarytą pomidorą – vos beatsistojau nuo stalo.

I AJOLA. Šaunuolė! */Juokiasi/.*

Pauzė. AJOLOS kvatoja, negalėdamos sustoti. ROSITĄ irgi ima juoktis, bet bando jas nuraminti. SENMERGĖS ir jų MOTINA laikosi rimtai. Pauzė.

TETA. Tai išdykėlės!

MOTINA. Jaunystė!

TETA. Laimingas metas.

ROSITA. */vaikšto po sceną tarsi tvarkydama kambarį/. Dėl Dievo meilės, liaukitės. /AJOLOS nutyla/.*

TETA. */III SENMERGEI/.* Kaip jūsų pianinas?

III SENMERGĖ. Dabar aš retai skambinu. Aš labai užimta!

ROSITA. Jau seniai tavęs negirdėjau.

MOTINA. Jei ne aš, jos pirštai būtų visai sustingę. Bet aš ją prižiūriu!

II SENMERGĖ. Nuo to laiko, kai mirė vargšas tėtė, ji nebenori skambinti. O kaip jis mėgo pianiną!

III SENMERGĖ. Berods, kartais net apsiašarodavo.

I SENMERGĖ. Kai ji skambindavo Poperio tarantelą.

II SENMERGĖ. Arba Švenčiausios Mergelės maldą.

MOTINA. Jis turėjo tokią jautrią širdį !

AJOLOS, kurios jau buvo aprimusios, vėl ima garsiai kvatotis. ROSITA, nusigręžusi nuo SENMERGIŲ, irgi juokiasi, bet valdosi.

TETA. Oi, mergaitės!

I AJOLA. Mes juokiamės todėl, kad pakeliui pas jus...

II AJOLA. Ji suklupo ir vos neparvirto...

I AJOLA. O aš... */Juokiasi/.*

*SENMERGĖS irgi ima tyliai juoktis – tai apsimestinis,
niūrus, liūdnas juokas.*

MOTINA. Mums jau laikas!

TETA. Jokių būdu.

ROSITA. */visoms/*. Na, jeigu neparvirtai, atšveškime tavo laimę!
Aukle, duok tešlainių “Šventosios Katalinos kaulai”.

III SENMERGĖ. Koks skanumynas!

MOTINA. Pernai mums padovanojo pusę kilo.

Įeina AUKLĖ su tešlainiais.

AUKLĖ. Skanėstas tiems, kurie išmano. */ROSITAI/*. Laiškanešys
ateina tuopų takeliu.

ROSITA. Pasitik jį prie vartų!

I AJOLA. Man nesinori valgyti. Anyžinės – tai išgerčiau.

II AJOLA. O aš – vynuoginės.

ROSITA. Girtuokle tu mano!

I AJOLA. Kai man buvo šešeri, aš vis užeidavau, ir Rositos
sužadėtinis įpratino mane gerti. Ar neatmeni, Rosita?

ROSITA. */rimtai/*. Ne!

II AJOLA. O man Rosita ir jos sužadėtinis parodė raides – A,B,C...
Kiek laiko nuo tada praėjo?

TETA. Penkiolika metų!

I AJOLA. Aš jau vos beatsimenu, kaip atrodė tavo sužadėtinis.

II AJOLA. Rodos, ant lūpos jis turėjo randą?

ROSITA. Randą? Tetule, ar jis turėjo randą?

TETA. Nejaugi neatsimeni, brangioji? Tas randas, vienintelis,
truputį gadino jo grožį.

ROSITA. Bet juk tai buvo ne randas, o nudegimas, toks rausvutis.
Randai būna gilūs.

I AJOLA. Kaip aš norėčiau, kad Rosita ištekėtų!

ROSITA. Viešpatie!...

II AJOLA. Nekvailiok! Aš irgi norėčiau !

ROSITA. Kodėl?

I AJOLA. Noriu ateiti į vestuves. Kai tik galėsiu, pati ištekėsiu.

TETA. Vaikeli!

I AJOLA. Man vis tiek, už ko tekėti, kad tik nelikčiau senmerge.

II AJOLA. Ir aš taip manau.

TETA. */MOTINAI/*. O jums, kaip atrodo?

I AJOLA. Oi! Jeigu aš draugauju su Rosita, tai todėl, kad ji turi sužadėtinį. Merginos be sužadėtinių – visos nuvytusios, kažkokios išvargusios... /*Dirstelėja į senmerges*/. Na, ne visos, kai kurios... Šiaip ar taip, jos visos siunta.

TETA. Na, užteks.

MOTINA. Tegu šneka.

I SENMERGĖ. Daug mergaičių neišteka, nes nenori.

II AJOLA. Na, čia tai jau nepatikėsiu!

I SENMERGĖ. /*pabrėžtinai*/. Aš tai gerai žinau.

II AJOLA. Jei kuri nenori tekėti, tai nesipudruoja, nedėvi kietų antkrūtinų ir nestoviniuoja dieną naktį balkone, žiopsodama į vyrus.

II SENMERGĖ. O gal jai reikia šviežio oro?

ROSITA. Kas per kvailas ginčas! /*Visos prisiversdamos juokiasi*/.

TETA. Na, gerai. Gal truputį pamuzikuosime?

MOTINA. Paskambink, vaikeli!

III SENMERGĖ. /*Keliasi*/. Ką gi man paskambinti?

II AJOLA. “Viva Fraskuela” !

II SENMERGĖ. Barkarolę “Fregata Numansija”.

ROSITA. O kodėl gi nepaskambinus “Ką sako gėlės”?

MOTINA. Taip, taip. “Ką sako gėlės”! /*TETAI*/. Jums neteko girdėti? Ji skambina ir kartu deklamuoja. Tiesiog nuostabu!

III SENMERGĖ. Aš dar galiu padeklamuoti “Juodos kregždutės pargriš į lizdą prie tavo balkono”.

I AJOLA. Tai labai liūdnos eilės.

I SENMERGĖ. Liūdnos, bet gražios.

TETA. Pradėsime, pradėsime!

III SENMERGĖ. */prie pianino/.*
Nuvesk mane, motin, už miesto,
kai drėgnas rytas išaušta –
po kojom ten skleidžias gėlės,
žiedai nulinksta iš aukšto.
Šimtai jų šimtus žodelių
į ausį kužda merginoms,
o jeigu tyli lakštutė,
byloja tyras šaltinis.

ROSITA. Nubudo raudona rožė,
kai ryto saulė nušvito,
pabūgus kruvino žiedo,
ant jos net rasa nenukrito.
Ji taip liepsnojo ant stiebo,
jog vėjo sparnas apsvilo,
aukštai ir kaitriai žioravo,
kai saulė pakilo.

III SENMERGĖ. “Tave tik noriu matyti”, –
drovi saulasakė sako.
“Tavęs kaip gyva nemylėsiu”, –
ramunė šnabžda prie tako.
“Bijau”, – kartoja našlaitė.
“Nereikia”, – baltoji rožė.
Jazminas: “Tikiu ir myliu”, –
gvazdikas: “Lenkiuosi grožiui”.

- II SENMERGĖ. Kartėlis – kvapus hiacintas,
gėla – melsva kryžiažiedė.
- I SENMERGĖ. Lelijos man žada viltį,
o vilkdalgiai žada gėdą.
- TETA. “Aš draugas”, – taria bijūnas.
“Tikėk manim”, – kryžiažiedė.
Prie lopšio sausmedis budi,
prie kapo šlamutis gieda.
- MOTINA. Šlamučiai begarsiai šnara
karste tarp sustingusių rankų;
jie gražos, kai vienišą kapą
klajūnas vėjas aplanko.
- ROSITA. Nubudo raudona rožė,
bet niaukės dangūs aptemę,
ir sniegas pakando stiebą,
ir žiedas palietė žemę.
Lakštingala garsiai suokė,
ir saulė už kalno dingo,
o rožė, balta lyg sniegas,
iš skausmo vyto ir stingo.
Kada sidabrinį ragą
naktis prie lūpų pridėjo,
kai ramūs, apsikabinę
kalnynuos užmigo vėjai,
rožė ilgėjos ryto
ir žiedas į dulkes byrėjo.
- III SENMERGĖ. Tamsius tavo plaukus papuošę
nuskintos gėlės dejuoja.
Ugnim ir vandeniui trykšta,
mažyčiais durklais mojuoja.

I SENMERGĖ. Gėlių kalba slėpinga –
jos daug pasako merginoms.

ROSITA. Šypsena – žavinti plukė.
Pavydas – aitrus vėdrynas,
meilės dejonė – bijūnas ,
šalta puikybė – jurginas.
Geltona spalva – tai pyktis,
raudona – aistringas karštis,
balta spalva – tai vestuvės,
o mėlynos gėlės – karstas.

I SENMERGĖ. Nuvesk mane, motin, už miesto,
kai drėgnas rytas išaušta –
Po kojom ten skleidžias gėlės,
žiedai nulinksta iš aukšto.

Nuaidi paskutiniai akordai. Tyla.

TETA. Vaje, kaip puiku!

MOTINA. Jos dar moka vėduoklės kalbą, pirštinių kalbą, antspaudų
kalbą ir valandų kalbą. Man net šiurpuliai per nugarą eina, kai jos deklamuoja.

Dvylika drebina dangų.
Varpai, lemtingi ir klaikūs :
atmink, ištvirkęs besoti,
jog baigės tau skirtas laikas.

I AJOLA. / *pilna saldumynų burna*/. Oi, kokia šlykštybė!

MOTINA. O kai jos deklamuoja:

Mes gimstam naktį, pirmą,
la- ra-la-la,
ir tas gimimas,
la-la-ran,
lyg nubudimas,
lan,
gėlių sode,
gėlių sode.

I AJOLA. /*sėseriai*/. Man rodos, senė įkaušo. /*MOTINAI*/. Dar taurelę?

MOTINA. Su didžiausiu malonumu ir mieliausiu noru, kaip sakydavo mano laikais.

ROSITA nuolat žvilgčioja į duris, laukdama
laiškanešio.

AUKLĖ. Paštas!

Visos sujuda.

TETA. Pačiu laiku.

III SENMERGĖ. Turbūt jis taip nutaikė, kad laiškas ateitų šiandien.

MOTINA. Koks delikatumas!

II AJOLA. Atpleşk voka!

I AJOLA. Protingiau padarysi, jei perskaitysi laišką viena – gal jis, begėdis, parašė ką nors nešvankaus.

MOTINA. Vajejau!

ROSITA išeina su laišku.

- I AJOLA. Sužadėtinio laiškas – ne maldaknygė.
- III SENMERGĖ. Tai meilės maldaknygė.
- II AJOLA. Oi, kaip sąmojinga! */AJOLOS juokiasi/*.
- I AJOLA. Iš karto matyti, kad ji tokio laiško nėra gavusi.
- MOTINA. Juo geriau jai!
- I AJOLA. Kaip kam pasitaiko.
- TETA. */AUKLEI, kuri nori išeiti ROSITAI įkandin/*. O kur tu eini?
- AUKLĖ. Ką, nė žingsnio negalima žengti?
- TETA. Palik ją ramybėje!
- ROSITA. Tetule ! Tetule!
- TETA. Kas atsitiko, vaikelį?
- ROSITA. */susijaudinusi/*. Oi, tetule!
- I AJOLA. Kas?
- III SENMERGĖ. Pasakyk!
- II AJOLA. Kas?
- AUKLĖ. Kalbėk!
- TETA. Na!

MOTINA. Vandens!

II AJOLA. Drožk!

I AJOLA. Greičiau!

Triukšmas.

ROSITA. */dusliu balsu/*. Jis veda.../ *Visas apima siaubas/*. Jis veda mane, nes kitaip nebegali, bet...

II AJOLA. */apkabina ją/*. Vaje, kaip gerai!

I AJOLA. Duokš, apkabinsiu!

TETA. Nekliudykit jai kalbėti.

ROSITA. */ramiau/*. Bet dabar jis negali atvykti, todėl tuoksis jo atstovas, o paskui jis pats parvažiuos.

I SENMERGĖ. Garbė Dievui!

MOTINA. */Nos neverkdama/*. Duok tau Dieve laimės – tu jos nusipelnei! */Apkabina/*.

AUKLĖ. Puiku, bet ką tai reiškia – “atstovas”?

ROSITA. Nieko ypatingo. Žmogus, kuris pavaduoja jaunikį per vestuves.

AUKLĖ. Ir kas toliau?

AUKLĖ. Ir, kas toliau?

ROSITA. Būsiu ištekėjus ir viskas.

AUKLĖ. O kaipgi naktį ?

ROSITA. Dėl Dievo meilės!...

I AJOLA. Labai gerai pasakyta. O kaipgi naktį ?

TETA. Mergaitės!

AUKLĖ. Tegul pats atvažiuoja ir tuokiasi! Irgim mat, atstovas ! Niekad nieko panašaus nesu girdėjęs. Lova su visais apsiuvais dreba nuo šalčio, o nuotakos marškiniai nukišti į skrynią. Senjora, jūs tą “atstovų” nè pro duris neleiskit. */Visos juokiasi/* Senjora, man nereikia “atstovų”!

ROSITA. Bet juk jis greitai parvažiuos. Tai tik įrodymas, kad jis mane myli!

AUKLĖ. Išgrauš! Tegul atvažiuoja ir pats vedžiojasi tave už parankės, ir saldina tau kavą, ir pirmas ragauja, kad nenusiplikytum ! */Juokas/*.

Įeina DĖDĖ su rože.

ROSITA. Dėde!

DĖDĖ. Aš viską girdėjau, ir, beveik nesuprasdamas kodėl, nuskyniau vienintelę kintančią rožę, kuri augo mano šiltadaržyje.
Ji dar buvo raudona,
kieta lyg raudonas koralas
švytėjo dienos kaitroje.

ROSITA. Kad saulė, stikluos subyrėjęs,
regėtų save gėlėje.

DĖDĖ. O, jei būčiau pora valandų pavėlavęs ją nuskinti, ji būtų jau balta.

ROSITA. Balta kaip klajoklė balandė,
kaip marių ledinė naktis,
išblyškus nelyginant skruostas,
kur ašarą stingdo mirtis.

DĖDĖ. Bet dabar, ji dar išsaugojo savo jaunatvės karštį.

TETA. Išgerk su manim taurelę, brangusis. Šiandien galima.

Sujudimas. III SENMERGĖ atsisėda prie pianino ir skambina polką. ROSITA žiūri į rožę. I ir II SENMERGĖS šoka su AJOLOMIS ir dainuoja.

Tą dieną, kai tave
pajūry pamačiau,
žavėjaus tavimi,
raudojau ir kenčiau.
Tu apgavai mane –
buvai trapi, švelni,
bet staigiai sutirpai
lyg mėnuo vandeny.

*TETA ir DĖDĖ šoka. ROSITA prieina prie šokančių
II SENMERGĖS ir AJOLOS. Šoka su SENMERGE. AJOLA ploja delnais,
žiūrėdama į senukus, AUKLĖ įeina ir taip pat ploja.*

UŽDANGA

TREČIAS VEIKSMAS

Salė žemomis lubomis; ant langų žalios užuolaidos, anapus jų Karmelity sodas. Scenoje tylu. Muša laikrodis : šešios valandos vakaro. Per sceną pereina AUKLĖ su didele dėže ir lagaminu. Praslinko dešimt metų. Įeina TETA ir atsisėda ant neaukštos kėdutės scenos centre. Tyla. Laikrodis vėl muša šeštą. Pauzė.

AUKLĖ. Vėl muša šeštą.

TETA. O kur mergaitė?

AUKLĖ. Viršuje, mansardoje. O jūs kur buvote?

TETA. Nešiau iš šiltadaržio paskutinius vazonus.

AUKLĖ. Aš jos nuo ryto nemačiau.

TETA. Nuo to laiko, kai mirė mano vyras, namai tokie tušti, jog , rodos, dvigubai paerdvėjo; vis ieškom viena kitos. Kartais, naktimis, kai atsikosčiu savo kambaryje, girdėti aidas nelyginant bažnyčioje.

AUKLĖ. Teisybė, namai dabar per dideli.

TETA. Ir be to...jeigu jis būtų gyvas, toks doras, toks talentingas... */Vos nepravirksta/*.

AUKLĖ. */niūniuoja/*. Lan-lan-van-lan-lan... Ne, senjora, verkti nereikia. Jis jau prieš šešerius metus pasimirė, ir aš nenoriu, kad jūs gedėtumėt lyg pačią pirmą dieną. Paverkėm ir užteks !Tegu jis dar daug metų skina ten rožes ir laukia mūsų!

TETA. */atsistoja/*. Aš, aukle, labai pasenau. O be to, mes visai nusigyvenom.

AUKLĖ. Nepražūsime. Aš irgi sena !

TETA. Duok Dieve man tavo amžių !

AUKLĖ. Ne toks jau didelis skirtumas, tik aš daug dirbau ir todėl sveika kaip ridikas, o jums nuo to sėdėjimo krėsle kojas pakirto.

TETA. Sakai, aš nieko neveikiau?

AUKLĖ. Dirbot pirštų galiukais – čia siūlelis, čia daigelis, čia uogienės puodelis, o aš dirbau nugara, keliais, nagais.

TETA. Atseit, tvarkyti ūkį – tai ne darbas?

AUKLĖ. Grindis grandyti, kur kas sunkiau.

TETA. Nesiginčysiu.

AUKLĖ. O kodėl ne? Bent nenuobodžiausime. Na ! Atsakykit ! Mes visos tarsi žado netekusios. Seniau, būdavo, parėkaujam. Tai šis, tai tas, tai kur plakta grietinėlė, tai ko nelaidai suknelės...

TETA. Man beliko atsiminimai... O šiaip jau – šiandien sriuba, rytoj sausainis, stiklinė vandens, rožančius kišenėje, ramiai laukčiau mirties, ir viskas. Bet, kai pagalvoju apie Rositą !..

AUKLĖ. Čia ir yra visa bėda !

TETA. */karštai/*. Kai pagalvoju, kaip su ja pasielgė, kaip ją baisiai apgavo, koks niekšas tasai žmogus, kuris ne giminė ir nenusipelnė būti gimine, aš norėčiau, kad numesčiau dvidešimt metų – perplaukčiau garlaiviu jūrą, nuvykčiau į Tukumaną, griebčiau botagą...

AUKLĖ. */pertraukia ją/*.... griebčiau kalaviją ir nukirsčiau jam galvą, ir dar ją sutriuškinčiau tarp dviejų akmenų, ir nukirsčiau ranką, kuria jis melagingai prisiekė ir rašė veidmainingus meilės laiškus.

TETA. Taip, taip, kad jis krauju užmokėtų kraujo kainą, nors visa tai – mano kraujas, o paskui...

AUKLĖ. ...išberti pelenus į jūrą.

TETA. Ir prikelti iš numirusių, atvesti pas Rositą, ir pagaliau ramiai atsidusti, kad šeimoje viskas baigėsi garbingai.

AUKLĖ. Dabar matote, kad mano buvo teisybė.

TETA. Matau.

AUKLĖ. Susitiko turtuolę, kurios ieškojo ir apsivedė, tik reikėjo mums laiku pranešti. Nes kam dabar reikalinga senmergė? Per vėlu! Senjora, o gal jam galima nusiųsti užnuodytą laišką – tegu atplėšia ir staiga numiršta!

TETA. Tik pamanyk ! Jau aštuonerius metus tas apgavikas vedęs, ir tik prieš mėnesį pranešė man teisybę. Aš juk nujaučiau iš jo laiškų : atstovas nevažiuoja ir nevažiuoja, kažkas ne taip... Vis nedrįso, paskui ėmė ir ryžosi. Žinoma, kada mirė tėvas! O mūsų vargšėlė...

AUKLĖ Tss! ...

TETA. Ir paimk du ąsočius.

Įeina ROSITA. Ji vilki šviesiai rausvą suknelę pagal 1910 metų madą. Plaukai garbanoti. Ji labai paseno.

AUKLĖ. Vaikeli!

ROSITA. Ką veikiat?

AUKLĖ. Baramės po truputį. O tu, kur eini?

ROSITA. Į šiltadaržį. Ar vazonus jau išnešė?

TETA. Keli dar liko.

ROSITA išeina. Abi moterys šluostosi ašaras.

AUKLĖ. Ir tai viskas? Jūs nuleidot rankas – ir aš nuleidau? Ir belieka mirti? Ir niekur nerasim teisybės? Ir neturim jėgų sutrinti jį į dulkes?..

TETA. Užteks, nesiplūsk.

AUKLĖ. Nebegaliu aš šito pakęsti, širdis taip ir šokinėja krūtinėje, blaškosi, kaip užguitas šuo. Kada laidojau savo vyrą, labai verkiau, bet kažkur giliai buvo toks didelis džiaugsmas...na, ne džiaugsmas...žodžiu, buvo gera, kad ne mane laidoja. Kada laidojau dukrelę – girdite? – kada laidojau dukrelę, man tarytum kas širdį sumindžiojo; bet juk mirusieji – tai yra mirusieji. Jie mirė – mes paverksim, uždarysim duris ir gyvensim kaip gyvenę. Bet mano Rositai – kur kas blogiau. Nori mylėti, o nėra ką, rauda – ir pati nežino ko, dūsauja – o juk mudvi suprantam, kad jis tų atodūsių nevertas. Tatai kaip atvira žaizda, iš kurios bėga kraujas ir niekaip nesukreša, ir nieko nėra, nieko pasaulyje, kas paduotų trauklapį ar kokį tvarstį, ar bent sniego gniūžtę.

TETA. O kaip tu manai – ką gi man daryti ?

AUKLĖ. Gyvenimas plaukia pro šalį, ir tiek.

TETA. Kai sensti, visi nuo tavęs nusigręžia.

AUKLĖ. Kol dar turiu rankas, būkite rami.

TETA. */patylėjus taria vos girdimu balsu, droviai/*. Aukle, aš jau nebegaliu tau mokėti algos ! Tau reikės išeiti.

AUKLĖ. Ū-ū-ū-ū ! Kaip smarkiai pučia vėjas pro langą! Ū-ū-ū-ū !
Berods aš jau visai apkurtus. Tiktai... ko taip įsinorėjau dainuoti? Kaip vaikai, kurie
grįžta iš mokyklos! /*Girdėti vaikų balsai*/. Girdit, senjora? Jūs mano senjora, labiau
mano senjora, negu bet kada . /*apkabina TETA*/.

TETA. Paklausk...

AUKLĖ. Eisiu į virtuvę. Užkaisiu puodą žuvų ir paskaninsiu krapais.

TETA. Klausyk !

AUKLĖ. Ir iškepsiu pyragą – kaip sniego kalną! Kaip sniego kalną
su spalvotais ledinukais...

TETA. Ei, ar girdi? !

AUKLĖ. Aš viską pasakiau !.. O štai ir don Martinas ! Prašom
užėiti, don Martinai ! Prašom ! Pašnekučiuokit su senjora, kad nenuobodžiautų.

*Skubiai pasišalina. Įeina don MARTINAS, rudaplaukis senis su ramentu, viena
jo koja trumpesnė. Jis taurių bruožų, laikosi labai oriai, bet visas jo stotas dvelkia
kažkokiu liūdesiu.*

TETA. Kaip malonu jus matyti!

MARTINAS. Kada pradėsit persikraustymą?

TETA. Šiandien.

MARTINAS. Na, ką gi...

TETA. Naujame bute viskas ne taip. Tiesa, gražus vaizdas pro
langus, yra kiemelis su dviem figmedžiais, ir ten galima auginti gėles.

MARTINAS. Gal taip ir geriau. /*Abu atsisėda*/.

TETA. O kaip jūsų reikalai?

MARTINAS. Kaip visada. Turėjau literatūros teorijos pamoką. Gyvas pragaras. Tema iš tiesų puiki: “Harmonijos sąvoka ir apibrėžimas”. Bet vaikams tai visai neįdomu. Ir kas per vaikai! Manęs jie dar truputį gailisi, nes mato, kad aš visai sukriošęs; na, įbeda į krėslą smeigtuką kitą arba prisega prie nugaros žaislinį pajacą; bet mano kolegoms išdarinėja kažką baisaus. Jie visi - turtingų žmonių sūnūs ir, kadangi tėvai moka pinigus, negalime jų bausti. Taip mums visada sako direktorius. Aną dieną jie susilažino ar dėvi korsetą vargšas senjoras Kanitas, naujasis geografijos mokytojas – jis, mat, vaikšto truputį atsilošęs; ir šit, kai jis vienas išėjo į mokyklos kiemą, vyresnieji mokiniai ir vaikai iš internato jį užpuolė; nuvilko marškinius, pririšo prie galerijos pastato ir nuo balkono išpylė ant jo ašotį vandens.

TETA. Vargšelis! !

MARTINAS. Kasdien įeidamas mokyklon aš iš tiesų drebu – nežinau, ką jie man iškrės, nors, kaip sakiau, jie truputį atsižvelgia į tai, kad aš paliegęs. Neseniai buvo kilęs siaubingas skandalas, kadangi senjoras Konsuegra, kuris itin puikiai dėsto lotynų kalvą, rado mokykliniame žurnale katino išmatų.

TETA. Kokie bjaurybės!

MARTINAS. Jie moka pinigus, o mes iš to gyvename. Ir, patikėkite, tėvai kvatojasi, išgirdę apie tas niekšybes – juk mes tik dėstome, vaikus egzaminuos kiti; jiems atrodo, kad mes visiškai bejausmiai, kad esame žemų žemiausi, prastų prasčiausi iš visų, kas dar ryši kaklaraištį ir segi krakmolytą apykaklę.

TETA. Ak, don Martinai! Kokie baisūs žmonės!

MARTINAS. Baisūs. Aš visada svajojau tapti poetu. Kai kas manė, jog esu tam gimęs. Parašiau dramą, kuri tuo tarpu nėra pastatyta.

TETA. “Jeftės duktė”?

MARTINAS. Taigi.

TETA. Mes ją skaitėme su Rosita. Jūs buvote mums paskolinęs. Skaitėme keturis ar penkis kartus!

MARTINAS. */susijaudinęs/*. Ir...kaip?

TETA. Man labai patiko Aš tai visada sakiau. Ypač ta vieta, kur ji merdi, prisimena savo motiną ir jos šaukiasi.

MARTINAS. Gerai parašyta, tiesa? Tikra drama. Tvirta kompozicija ir koncepcija. Ir vis dėlto ji nebuvo pastatyta. */Ima deklamuoti/*.

O motina aukštybėse Pažvelk
baisi kančia man užgulė krūtinę.
Priimk brangiausią donį iš dukters
ir šito mūsų kriksmą priešmirtinį!

Sakysite, blogai? O kokia šauni aliteracija ir cenzūra paskutinėje eilutėje – “ir šito mūsų kriksmą priešmirtinį”!

TETA. Įstabu ! Įstabu!

MARTINAS. O kada Glucinijus eina pas Ješąją ir kelia palapinės kiltą...

AUKLĖ. */pertraukia ji/*. Čionai.

Įeina du DARBININKAI velvetiniais rūbais.

I DARBININKAS. Labas vakaras.

MARTINAS ir TETA. */drauge/*. Labas vakaras.

AUKLĖ. Štai šitą ! */Rodo didelę sofą kambario gilumoje/*.

Vyrai neša ją lėtai, tarytum karstą. Auklė eina paskui juos. Tyla. Išeinant vyrams su sofa, girdėti du varpo dūžiai.

MARTINAS. Tai šventosios Gertrūdos Didžiosios mišparai?

TETA. Taip, tai švento Antano varpai.

MARTINAS. Labai sunku būti poetu ! */Vyrai išeina/*. Paskui norėjau būti vaistininku. Ramus amatas.

TETA. Mano brolis, duok Dieve jam dangaus karalystę, buvo vaistininkas.

MARTINAS. Bet man nepavyko. Reikėjo padėti motinai, todėl ėmiau mokytojauti. Ir vis pavydėjau jūsų vyriui. Jis dirbo mėgiamą darbą.

TETA. Ir visai nusigyveno !

MARTINAS. Taip, bet man, žymiai blogiau.

TETA. Juk jūs dar rašote.

MARTINAS. Nežinau, kodėl rašau, nebeturiu jokių iliuzijų, ir vis dėlto, tai vienintelis darbas, kuris man patinka. Ar skaitėte mano naujausiąjį apsakymą “Granados minties” antrajame numeryje?

TETA. “Matildos gimtadienį”? Taip, skaitėme. Labai gražus kūrinys.

MARTINAS. Gražus, tiesa? Parašytas nūdieniu stiliumi – norėjau perteikti dabarties atmosferą : paminėjau net aeroplaną ! Iš tikrųjų, reikia modernizuotis. Bet, aišku, pats labiausiai mėgstu savo sonetus.

TETA. Devynioms Parnaso mūzoms!

MARTINAS. Dešimčiai, dešimčiai mūzų. Ar jau užmiršot, kad dešimtąja mūza aš pavadinau Rositą?

AUKLĖ. */įeina/*. Senjora, padėkit sulenkti šitą paklodę. */Abi ima paklodę už galų/*. Don Martinai, rudgalvėli! Kodėl jūs nevedęs, Dievo paukšteli? Nebūtumėt toks vienišas!

MARTINAS. Niekas manęs nepamilo.
AUKLĖ. Tai todėl, kad boboms pritrūko skonio. Jūs gi tikras auksaburnis !

TETA. Ko gero, tu nori jį suvilioti!

MARTINAS. Tegu vilioja!

AUKLĖ. Kada jis dėsto mokyklos salėje, pirmajame aukšte, aš užeinu į anglies sandėlį jo paklausti. “Kas yra idėja”? – “Daikto ar objekto intelektualinė reprezentacija”. Teisingai pasakiau?

MARTINAS. Oho! Oho!

AUKLĖ. Aną dieną garsiai sakė: “Ne, tatai hiperbolė !”, o paskui...”triumfalinė odė”. Norėčiau suprasti, bet nesuprantu ir tiek, mane juokas ima, o tas anglininkas, kuris visada skaito knygą “Palmyros griuvėsiai”, žiūri į mane išsproginęs akis. Kaip kokias dvi pasiutusias kates. Nors ir kvatoju kaip nemokša, bet suprantu, kad don Martinas – tai tikras lobis.

MARTINAS. Šiais laikais retorika, poetika ir universitetinė kultūra – joks lobis.

AUKLĖ išskuba, nešdama sulenktą paklodę.

TETA. Ką padarysi ! Jau nebeilgai vaidinsim šitame gyvenimo teatre.

MARTINAS. Bet skirkime tai, kas liko, gėriui ir pasiaukojimui.

Girdėti balsai.

TETA. Kas ten?

AUKLĖ. */jeina/.* Don Martinai, bėkit į mokyklą, ten vaikai vinimi pradūrė vamzdžius, ir visose klasėse tvanas.

MARTINAS. Einu, einu. Svajoju apie Parnasą, o turiu kepurėtis vandenyje ir srutose. Kad tik jie manęs nestumtelėtų ir nepaslyščiau... */AUKLĖ padeda don MARTINUI atsistoti/.*

Girdėti balsai.

AUKLĖ. Jau eina ! .. Nesijaudinkit! O, kad ta mokykla paskęstų ir visi vaikėzai prigertų !

MARTINAS. */išeidamas/.* Telaimina jus Dievas!

TETA. Vargšas! Koks liūdnas likimas !

AUKLĖ. Jis net į veidrodį nepasižiūri. Pats sau lygina apykakles ir lopo kojines, o kai sirgo, aš jam nešiojau plaktą grietinėlę; žiūriu, paklodės juodos, kaip anglis, o sienos, o praustuvai...ai!

TETA. O kiti turi visko!

AUKLĖ. Todėl aš ir sakau: tegu tuos visus turtuolius Dievas prakeikia! Tegų sutrina juos į dulkes !

TETA. Liaukis !

AUKLĖ. Aš manau, kad jie išsyk prasmegs į pragarą. Kaip jums atrodo, kur atsidurs don Rafaelis Salė, tas kraujalakys, kurį užvakar palaidojo,- tegu jam Dievas atleidžia, su tokiu būriu kunigų ir vienuolių, ir su šventomis giesmėmis? Pragare! Ir pasakys: turiu dvidešimt milijonų pesetų, neplėšykit manęs replėmis ! Duosiu keturiasdešimt tūkstančių durų, tik nedėkit man žarijų po padais!” O šėtonai

- šen žarijukę, ten žarijukę, paspirs kanopa, tvos į dantis, ir tol nepaleis, kol jam kraujas gyslose suanglės.

TETA. Visi mes krikščionys, žinome, kad turtuolis neįeis į dangaus karalystę, bet, žiūrėk, kad už tokias kalbas pati neprasmegtum į pragarą.

AUKLĖ. Aš – į pragarą? Aš kad stumtelėsiu nelabojo katilą – visą žemę užlies derva. Ne, senjora, ne. Laikyk nelaikyk – vis vien pralėsiu į rojų. /Švelniai/. Su jumis. Susėsime abidvi žydro šilko krėsluose, jie supsis, o mudvi vėduosimės raudono atlaso vėduoklėmis. O tarp mudviejų supsis Rosita jazminų ir rozmarinų sūpuoklėse; o čia pat ir jūsų vyras, apkaišytas rožėmis, kaip tada, grabe, šitame kambaryje; ir šypsosis lygiai taip pat, ir kakta bus tokia pat balta, sakytum iš krištolo; jūs supatės štai šitaip, o aš – šitaip, o Rosita – šitaip, o senjoras barsto ant mūsų rožes, lyg mes būtume trys perlamutro statulėlės, tarp vaško žvakių ir stiklinių karolių.

TETA. O nosinaites ašaroms šluostyti paliksim šičia.

AUKLĖ. Taip. Tegu panuobodžiauja. O mes danguje pasilinksimsim !

TETA. Šičia jau nebeturim kuo širdies nuraminti.

I DARBININKAS. Ei, kur jūs?

AUKLĖ. Eikit, eikit. / Išėjus už durų/. Na, vikriau !

*Pasirodo ROSITA su glėbiu laiškų.
Tyla.*

TETA. Ar jau išnešė komodą?

ROSITA. Dabar neša. Jūsų pusseserė Esperansa siunčia berniuką atsuktuvo.

TETA. Ten, tikriausiai, mums rengia nakvynę. Reikėjo išeiti anksčiau ir viską sutvarkyti, kaip esam įpratusios. Pusseserė sustatys baldus, kaip pakliuvo.

ROSITA. Bet man norėtūsi išeiti, kai gatvėse sutems! Jei būt galima, turbūt, užgesinčiau žibintą. Šiaip ar taip, kaimynai pradės žiopsoti. Dėl to persikraustymo kiaurą dieną pro duris kaišiojo galvas vaikiukai; tarsi per laidotuves.

TETA. Jei būčiau žinojus, niekaip nebūčiau leidus tavo dėdei įkeisti šitų namų su visais baldais. Imame tik tai, be ko neapsieisi : krėslą, kuriame sėdime ir lovą, kurioje miegosime.

ROSITA. Kurioje mirsime.

TETA. Gražiai jis mudvi apsuko ! Ryt atvyksta nauji šeiminkai; norėčiau, kad tavo dėdė tai matytų. Senas kvaiša! Visiškas lengvabūdis. Tik rožės jam buvo galvoje. O apie pinigus – nė mažiausio supratimo! Diena iš dienos mane skurdino. “Atėjo toks ir toks”,- o jis: “Prašykit į vidų”; ir įeidavo tuščiomis kišenėmis, o išeidavo – prisikimšę pinigų; ir vis : “Tik, kad mano pati nesužinotų”. Išlaidūnas! Pusgalvis! Ir kiekvienam bėdoje padėdavo...Kiekvieną vaiką paglobodavo, nes...nes...turėko didžią širdį...tyriausią krikščionišką sielą...ne, ne ! Tylėk,sene! Tylėk ir neplepėk, tebūnie viešpaties valia ! Visai nuskurdom! Nieko baisaus, aš tylėsiu...bet, kai matau tave...

ROSITA. Nesirūpinkit manim, tetule. Žinau, jis įkeitė namus, kad apmokėtų mano baldus ir kraitį, todėl man ir skaudu.

TETA. Gerai padarė. Tu to nusipelnei. Visi pirkiniai tau pridera ir gražiai atrodys, kai pradėsi jais naudotis.

ROSITA. Kai pradėsiu jais naudotis?

TETA. Žinoma ! Tavo vestuvių dieną.

ROSITA. Kam apie tai kalbėti?

TETA. Čia ir yra visa bėda – kad mūsų padorios moterys vengia kalbėti. Nekalbam, o juk reikia. /Garsiai/.

ROSITA. Ko jūs norite?

TETA. Kad pažiūrėtum į mane ir pasimokytum.

ROSITA. */apkabina ją/. Gana.*

TETA. Kartais aš turiu kalbėti garsiai. Nesėdėk užsidarius, dukrele. Nepasiduok bėdai.

ROSITA. */parklumpa priešais ją/. Tiek metų aš įpratau gyventi pati nesava, galvoti apie tai, kas be galo toli, ir dabar, kai to nebėra, sukuos ir sukuos šaltoje erdvėje ir ieškau išeities, kurios nerasiu. Aš viską žinojau. Žinojau, kad jis vedęs; vienas gailiaširdis žmogus man tai pasakė, ir aš vis gaudavau laiškus, kupinus skaudžios vilties, kuri stebino mane pačią. Jei žmonės nekalbėtų, jeigu jūs nieko nežinotumėt, jeigu niekas nieko nežinotų, išskyrus mane, jo laišakai ir jo melas palaikytų mano viltį, kaip tada, pirmaisiais metais. Bet visi žinojo, ir badė mane pirštais, išjuokė manąjį sužadėtinės kuklumą ir tyčiojosi iš mano mergautinės vėduoklės. Kiekvieni praėję metai buvo tarsi slapta brangenybė, atplėšta nuo mano kūno. Štai, šiandien, išteka viena draugė, štai – kita, ryt – jau turi sūnų, kuris auga ir rodys man savo pažymius, žmonės stato naujus namus, dainuoja naujas dainas, o aš, vis ta pati, sklidina to paties virpesio, ta pati aš, kaip ir kadaise, skinu tą patį gvazdiką, matau tuos pačius debesis; ir vieną dieną einu pasivaikščioti, ir staiga regiu, kad niekas manęs nepažįsta; merginos ir vaikinai mane pralenkia, nes aš greitai pavargstu, ir kažkas sako: “Senmergė”, o kitas, gražus, garbanotais plaukais, dar priduria: “Taigi, jau nieko tokia nesugundys”. Ir aš tai girdžiu, ir negaliu surikti, mano burnoje pilna nuodų, ir baisiai norisi bėgti, paskui, nusiauti, ilsėtis ir nejudėti, ir jau niekad nesitraukti iš savo kertės.*

TETA. Dukrele! Rosita!

ROSITA. Aš sena. Girdėjau vakar – auklė sakė, jog dar galiu ištekėti. Nieko nebus. Negalvokim apie tai. Netekau vilties sutikti vyrą, kurį mylėjau visu širdies krauju, kurį mylėjau ir...kurį myliu. Viskas baigta...ir vis dėlto, be jokių bergždžių svajonių, gulu ir keliuos su pačiu siaubingiausiu jausmu – su mirusios vilties jausmu. Noriu bėgti, nieko nematyti, būti rami, tuščia – argi vargšė moteris neturi teisės lengviau atsidusti? Ir vis dėlto viltis mane persekioja, apsiaučia, graužia: lyg pašautas vilkas, kuris kanda paskutinį sykį.

TETA. Kodėl tu manęs neklausei? Kodėl neištekėjai už kito?

ROSITA. Buvau susižadėjęs, o be to, - koks vyras ėjo į šiuos namus gryna, sklidina širdimi, trokšdamas mano glamonių? Nebuvo tokio.

TETA. Tu visai į juos nežiūrėjai. Krausteisi iš proto dėl to kvailio ir valkatos.

ROSITA. Visada buvau ištikima.

TETA. Tik apie viena tegalvojai, nematei, kas aplink, ir nesirūpinai savo ateitimi.

ROSITA. Tokia aš esu. Ir negaliu pasikeisti. Dabar man beliko tik mano garbė. O tai, kas viduje, žinosiu aš.

TETA. Tas man ir nepatinka.

AUKLĖ. */ibėga/*. Ir man nepatinka! Tu kalbėk, išsipasakok, mes paverksim trise, ir bus lengviau visoms.

ROSITA. Ką gi aš jums pasakysiu? Daug ko negalima išreikšti – nėra tam žodžių; o jeigu ir būtų, niekas jų nesuprastų. Jūs mane suprantat, kai prašau duonos ir vandens, ir net pabučiavimo, bet niekad manęs nesuprasit ir nenukelsit nuo širdies tos tamsios rankos, kuri ją stingdo ir degina visados, kai lieku viena.

AUKLĖ. Juk dabar tu kalbi.

TETA. Visuomet galima rasti paguodą.

ROSITA. Jeigu iš tikro prabilčiau, negalėčiau sustoti. Žinau, kad mano akys visada bus jaunos, ir žinau, kad mano nugara kasdien vis labiau linksta. Pagaliau tai, kas mane ištiko, ištinka tūkstančius moterų. */Pauzė/*. Bet, kam čia šnekėti? */AUKLEI/*. Aukle, eik tvarkyti daiktų, po valandėlės mes paliksim šitą sodą; o jūs, tetule, manim nesirūpinkit. */Pauzė. AUKLEI/*. Eik! Man nesmagu, kai tu taip į mane žiūri. Nemėgstu, kai į mane kas žiūri kaip ištikimas šuo. */AUKLĖ išeina /*. Nuo tų gailėstingų žvilgsnių ir neįauku, ir pikta.

TETA. Dukrele, ko gi tu iš mūsų nori?

ROSITA. Palikit mane ramybėje tarsi pamestą daiktą. /Pauzė.
Vaikšto/. Žinau, kad jūs prisimenat savo seserį, senmergę, kaip aš. Ji buvo surūgusi,
neapkentė vaikų ir merginų naujomis suknelėmis...bet aš tokia nebūsiu. /Pauzė/.
Atleiskit

TETA. Kokios kvailystės!

Kambario gilumoje pasirodo aštuoniolikmetis BERNIOKAS.

ROSITA. Prašom.

BERNIOKAS. Juk jūs išsikraustote?

ROSITA. Po valandėlės. Kai sutems.

TETA. Kas čia?

ROSITA. Marijos sūnus.

TETA. Kokios Marijos?

ROSITA. Vyresniosios iš trijų madridiečių.

TETA. Ak !

Naktim jos ėjo Alhambron
žvaigždėm ir savim grožėtis.

Atleisk, sūneli, kad užmiršau.

BERNIOKAS. Jūs mane retai matėte.

TETA. Tiesa, bet aš labai mylėjau tavo mamą. Kokia ji buvo
žavinga! Ji mirė, rodos, tada, kai pasimirė mano vyras.

ROSITA. Anksčiau.

BERNIOKAS. Prieš aštuonerius metus.

ROSITA. Jis į ją baisiai panašus

BERNIOKAS. */linksmai/*. Na, ji buvo dailesnė. Aš, kaip iš molio nudrėbtas.

TETA. Ir toks pat sąmojingas, toks pat gyvas !

BERNIOKAS. Šiaip mudu, žinoma, panašūs. Per karnavalą apsivilkau jos suknią , senovinę, žalią...

ROSITA. */melancholiškai/*. Su juodais kaspinais...ir žalio šilko klostėmis, tokio atspalvio, kaip Nilo vanduo.

BERNIOKAS. Taip.

ROSITA. Ir juosta – su dideliu aksominiu kaspinu.

BERNIOKAS. Tiksliai

ROSITA. Jis nusidriekęs abipus turniūro.

BERNIOKAS. Taip, taip! Kvailiausia mada! */Nusišypso/*.

ROSITA. */liūdnai/*. Graži buvo mada.

BERNIOKAS. Ką jūs sakot ! Taigi aš bastausi, užsivilkęs senieną, plyštu juokais, visas koridorius dvokia naftalinu, ir , staiga, mano tetulė pradeda raudoti ne savo balsu – girdi, tarsi būtų pamačiusi mamą. Aš irgi susinervinau, žinoma, ir numečiau suknelę ir kaukę ant lovos.

ROSITA. Nes nieko nėra gyvesnio, kaip atsiminimai. Jie neduoda net alsuoti . Ir ap puikiai suprantu tas senas girtuokles, kurios klajoja gatvėmis, nori, kad viskas prasmegtų, sėdi ant suoliukų ir dainuoja.

TETA. O kaip toji tavo teta, kuri ištekėjo?

BERNIOKAS. Ji rašo mums iš Barselonos. Bet vis rečiau

TETA. Ar ji turi vaikų?

BERNIOKAS. Keturis.

Pauzė.

AUKLĖ. */jeina/*. Duokit man spintos raktus. */TETA paduoda/*.
/AUKLĖ rodo BERNIOKĄ/. Štai šitas jaunikaitis vakar vaikštinėjo su savo
sužadėtine. Aš juos mačiau Naujojoje aikštėje. Ji vis norėjo pereiti per aikštę, o jis
neleido. */Juokiasi/*.

TETA. Juk jis dar vaikas!

BERNIOKAS. */sumišęs/*. Mes tik juokavom.

AUKLĖ. */išeidama/*. O kodėl išraudai?

ROSITA. Liaukis!

BERNIOKAS. Koks gražus jūsų sodas!

ROSITA. Nebe mūsų.

TETA. Einam, priskinsi gėlių.

BERNIOKAS. Būkit laiminga, donja Rosita.

ROSITA. Sudie, sūneli ! /*TETA ir BERNIOKAS išeina. Temsta/.*
Donja Rosita! Donja Rosita!

Iš ryto, raudona, kaip kraujas,
sužėri - tyra ir karšta,
artėjant vakarui blykšta
nelyginant marių puta,
o nakčiai apgaubus žemę,
suyra, tamsos užgauta.

Pauzė.

AUKLĖ. /*įeina su šaliu/.* Jau laikas!

ROSITA. Tuoju, aš tik užsimesiu apsiaustą.

AUKLĖ. Aš nukabinau gembę Apsiaustas kabo ant lango rankenos.

Įeina III SENMERGĖ. Ji tamsia suknele, su gedulingu vualiu ir raiščiu pagal 1912 metų papratimą. Kalba tyliai.

III SENMERGĖ. Aukle!

AUKLĖ. Po valandėlės jau nebebūtumėt mūsų radusi.

III SENMERGĖ. Aš netoliese turėjau muzikos pamoką ir užsukau sužinoti –
gal jums ko nors reikia.

AUKLĖ. Dieve jums padėk!

III SENMERGĖ. Koks įvykis!

AUKLĖ. Taip, taip, tik neskaudinkit man širdies, nekalbėkit apie nelaimes – matot, aš turiu visas padrasinti; čia juk tikros laidotuvės, nors ir be numirėlio.

III SENMERGĖ. Norėčiau su jomis pasisveikinti.

AUKLĖ. Dabar nereikia . Užeikit į naujus namus!

III SENMERGĖ. Tikrai, taip bus geriau. Bet jei ko nors reikėtų, padarysiu, ką galėsiu – aš visada čia.

AUKLĖ. Praeis ir mūsų bėdos!

Girdėti vėjas.

III SENMERGĖ. Kyla vėtra!

AUKLĖ. Taip. Atrodo, bus lietaus.

III SENMERGĖ išeina.

TETA. */įeina/*. Jeigu pūs toks vėjas, neliks nei vienos gyvos rožės. Kiparisai ties lapine tiesiog brūžuoja mano kambario sienas. Rodos, kažkas nori subjaurinti sodą, kad nebūtų skaudu jį palikti.

AUKLĖ. Na, labai gražus jis niekad nebuvo. Ar užsivilkot apsiaustą? O kur skara?... Štai šitaip, gerai apsisiauskim. */Padeda TETA/*.

Ateisim ten, o pietus aš jau pagaminau. Bus ir desertas – kremas. Toks, kokį mėgstate. Gelsvas, kaip laukų žiedelis. /AUKLĖ labai susijaudinusi/.

Girdėti bildesys.

TETA. Tai šiltadaržio durys. Kodėl tu jų neuždarei?

AUKLĖ. Sudrėko ir išbrinko.

TETA. Kiaurą naktį bildės.

AUKLĖ. Mes negirdėsime !...

Scenoje švelni vakaro prieblanda.

TETA. Aš girdėsiu. Aš jas girdėsiu.

Pasirodo ROSITA, išblyškusi, balta suknele, ilgą apsiaustu.

AUKLĖ. /narsiai/. Einam !

ROSITA. /vos girdimu balsu/. Pradėjo lyti. Niekas nežiūrės į mus nuo balkonų.

TETA. Taip bus geriau.

ROSITA. /susvyruoja, atsiremia į kėdę ir palinksta ant AUKLĖS ir TETOS rankų; šios neduoda jai visai susmukti/

“Nakčiai apgaubus žemę,
suyra tamsos užgauta”.

Jos išeina. Scena lieka tuščia. Girdėti durų bildesys. Netrukus gilumoje atsidaro balkonas, ir vėjas blaško baltas užuolaidas.

UŽDANGA